

Dosarul nr. 2ra-763/2022
2-17206192-01-2ra-26052022

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: M. Alexei)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Panov, I. Țurcan, V. Pruteanu)

Î N C H E I E R E

14 septembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Victor Burduh
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursului declarat de Avdeev Valentina,
reprezentată de avocatul Cebanaș Alexandru,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Avdeev Valentina
împotriva Comisiei Electorale Centrale, intervenienți accesorii Ministerul Justiției,
Institutul pentru drepturile omului din Moldova, Consiliul raional Soroca, Centrul
de plasament temporar al persoanelor adulte cu dizabilități Bădiceni și autoritatea
tutelară din cadrul Primăriei s. Bădiceni cu privire la constatarea discriminării în
exercitarea dreptului de vot la alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016 pe
criteriu de dizabilitate,

împotriva deciziei din 14 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 19 octombrie 2017, Avdeev Valentina a depus cerere de chemare în
judecată împotriva Comisiei Electorale Centrale, intervenient accesoriu Ministerul
Justiției cu privire la constatarea discriminării în exercitarea dreptului de vot la
alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016 pe criteriu de dizabilitate, cu
aplicarea directă a prevederilor art. 12 din Convenția privind Drepturile
Persoanelor cu Dizabilități.

În motivarea acțiunii a indicat că în cadrul alegerilor prezidențiale din 30
octombrie 2016, 93 de rezidenți ai Internatului Psihoneurologic Bădiceni, raionul
Soroca (în continuare Internatul Psihoneurologic Bădiceni) și-au exprimat dorința
de a-și exercita dreptul de vot. În acest sens Internatul a oferit suportul necesar și a
asigurat transportarea acestora la secția de votare nr. 29/14 din satul Bădiceni,
raionul Soroca.

A menționat că la prezentarea de către rezidenți a actului de identitate către
membrul biroului electoral al secției de votare, după introducerea codului personal
în baza de date, sistemul a arătat că 87 de persoane au “statut special” și prin
urmare nu li s-a permis exercitarea dreptului la vot.

Totodată, a invocat că, după examinarea dosarelor personale ale acestor 87 de rezidenți ai Internatului s-a constatat că nici unul din ei nu este declarat incapabil printr-o hotărâre judecătorească.

Prin răspunsul la sesizarea nr. 1 a observatorului național, Valerian Mămăligă, președintele secției de votare nr. 14 a Biroului electoral 29/14, Palamari A. a comunicat că pe marginea alegerilor prezidențiale din 30 octombrie 2016 din Internatul Psihoneurologic Bădiceni s-au prezentat 93 de persoane dintre care au votat 4 persoane, celelalte 89 nu pot vota, deoarece, în baza de date oferită de Comisia Electorală Centrală aceste persoane au statut special, respectiv nu li s-a oferit dreptul de vot.

De altfel, a susținut că, cei 89 de rezidenți ai Internatului Psihoneurologic Bădiceni s-au prezentat la secția de votare având intenția de a-și exercita dreptul de vot însă din motive independente de voința lor, dâșii nu și-au exercitat acest drept constituțional.

În susținerea acțiunii a invocat prevederile relevante din Legea privind asigurarea egalității, Constituția Republicii Moldova, Convenția Organizației Națiunilor Unite privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Declarația Universală a Drepturilor Omului, Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Recomandările Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei.

Prin încheierea din 26 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana s-a strămutat cauza civilă dedusă judecării conform competenței la Curtea de Apel Chișinău. (f.d. 60-62, vol. I)

Prin decizia Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău din 22 februarie 2018 a fost admis recursul declarat de Avdeev Valentina, s-a casat încheierea din 26 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana și s-a remis în aceeași instanță pentru examinare în fond. (f.d.76-80, vol.I)

Prin încheierea protocolară din 15 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana s-a atras în proces în calitate de intervenient accesoriu de partea reclamantului, Institutul pentru drepturile omului din Moldova (f.d. 117, vol.I).

Prin încheierea din 02 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana s-a respins cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate înaintată de intervenientul accesoriu Institutul pentru drepturile omului din Moldova, ca fiind depusă de o persoană care nu dispune de acest drept. S-a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate înaintată de reprezentantul reclamantului Avdeev Valentina, avocatul Cebanaș Alexandru, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Avdeev Valentina, intervenient accesoriu Institutul pentru drepturile omului din Moldova împotriva Comisiei Electorale Centrale a Republicii Moldova, intervenient accesoriu Ministerul Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea discriminării pe criteriu de dizabilitate. S-a sesizat Curtea Constituțională a Republicii Moldova cu privire la realizarea controlului constituționalității prevederilor art. 13 alin. (1) lit. b) din Codul electoral al Republicii Moldova (f.d.126-130, vol.I).

În temeiul Hotărârii Curții Constituționale din 11 octombrie 2018 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 13 alin. (1) lit. b) din Codul electoral s-a admis excepția de neconstituționalitate ridicată de către avocatul Cebanaș Alexandru, în dosarul aflat pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, s-a

declarat neconstituțional art. 13 alin. (1) lit. b) din Codul electoral, adoptat prin Legea nr. 1381 din 21 noiembrie 1997 (f.d. 135-143, vol.I).

Prin hotărârea din 29 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana a fost respinsă ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Avdeev Valentina, intervenient accesoriu Institutul pentru drepturile omului din Moldova împotriva Comisiei Electorale Centrale a Republicii Moldova, intervenient accesoriu Ministerul Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea discriminării pe criteriu de dizabilitate (f.d. 209, 212-218, vol.I).

Prin decizia din 30 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău au fost admise apelurile declarate de avocatul Cebanaș Alexandru în interesele Valentinei Avdeev, și de reprezentantul Institutului pentru Drepturile Omului din Moldova, Dmitrii Russu, s-a casat hotărârea din 29 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, cu trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet e judecată. (f.d. 51-61 Vol.II)

Prin încheierea protocolară din 22 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu Consiliul raional Soroca, Internatul Psihoneurologic din s. Bădiceni reorganizat în Centrul de plasament temporar a persoanelor adulte cu dizabilități Bădiceni (f. d. 74 vol. II).

Prin încheierea protocolară a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 28 iulie 2020 a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu autoritatea tutelară din cadrul Primăriei s. Bădiceni, r-l. Soroca (f.d. 115 vol. II).

Prin hotărârea din 31 mai 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Invocând netemeinicia hotărârii primei instanțe, la 04 iunie 2021, Avdeev Valentina reprezentată de avocatul Cebanaș Alexandru a declarat apel, solicitând casarea acesteia cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

Prin decizia din 14 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Avdeev Valentina reprezentată de avocatul Cebanaș Alexandru și s-a menținut hotărârea din 31 mai 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, Colegiul a reținut că prin răspunsul nr. CEC 8/679 din 11 noiembrie 2016, Primarul com. Bădiceni, Vasiliu Palamari a fost informat că, „la Comisia Electorală Centrală a fost înregistrată sub nr. CEC-7/2685 din 8 noiembrie 2016 cererea dlui Ion Gulica, directorul Internatului Psihoneurologic Bădiceni privind verificarea temeiului pentru care unui număr de 87 rezidenți ai instituției pe care o conduce le-a fost îngădit dreptul de vot la alegerile prezidențiale din 30 octombrie și indicarea hotărârilor judecătorești de declarare a incapacității în privința acestor persoane. Solicitantul informează că în ziua alegerilor, la introducerea datelor de identificare ale acestor persoane în sistemul electronic SIAS „Alegeri”, în cazul fiecăruia apărea înscrisura „statut special” și din această cauză persoanele respective nu au fost admise la vot. În cadrul examinării cererii, Comisia a constatat că în Registrul de Stat al Alegătorilor în dreptul fiecărei din aceste 87 persoane este indicat un număr al hotărârii instanței de judecată. Astfel, întrucât actualizarea datelor în Registrul de Stat al Alegătorilor este pusă în sarcina registratorului desemnat de către APL și, după cum a fost discutat la telefon, remitem cererea spre examinare și clarificarea circumstanțelor”.

Ulterior, prin răspunsul nr. 05-5-194 din 18 noiembrie 2016, secretarul consiliului comunal Bădiceni - S. Spoială, a informat Comisia Electorală Centrală că: „registratorul desemnat de APL a actualizat listele electorale conform listei

prezentate de către Direcția Internatului Psihoneurologic împreună cu responsabilul de evidență a rezidenților ce se află în internat(...), pe viitor s-a clarificat situația” (f.d.193 vol. II).

Totodată, Colegiul a reținut că, Comisia Electorală Centrală nu este responsabilă pentru efectuarea înscrierilor în Registrul de stat al alegătorilor, pentru cazurile când persoana este declarată incapabilă sau nu are drept de vot. Actualizarea listelor electorale fiind pusă în sarcina registratorilor din cadrul administrației publice locale.

În această ordine de idei, reieșind din circumstanțele cauzei, Colegiul a conchis că, nu pot fi reținute ca fiind întemeiate argumentele reprezentantului reclamantului că, neexercitarea dreptului de a vota la alegerile prezidențiale din data de 30 octombrie 2016 de către Avdeev Valentina, care la acel moment era internată în cadrul Internatului Psihoneurologic Bădiceni s-a produs din cauza atitudinii discriminatoare a Comisiei Electorale Centrale față de aceasta, or nu respectiva instituție introduce date cu privire la alegători.

La acest capitol Colegiul a relevat că, este cert că cadrul legal în vigoare, creează condiții clar determinate și suficient de eficiente, pentru ca reclamantul să utilizeze dreptul de a verifica listele electorale, inclusiv on-line pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale, iar în cazul în care a constatat erori sau acțiuni care îi limitează dreptul la vot, acesta a fost în drept să facă uz de garanția de acces liber și preferențial în justiție, ceea ce nu s-a realizat la caz.

Astfel, instanța de apel a concluzionat că, hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată, iar argumentele reprezentantului apelantei sunt declarative.

La 11 mai 2022, prin intermediul poștei, Avdeev Valentina, reprezentată de avocatul Cebanaș Alexandru, a declarat recurs, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi decizii de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului s-a indicat că instanța de apel la examinarea cauzei a încălcat esențial și a aplicat eronat normele de drept procedural și material, ceea ce a dus la adoptarea unei soluții neîntemeiate. Totodată, s-au invocat aceleași argumente și circumstanțe factologice care au fost invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele ierarhic inferioare, cărora le-a fost dată apreciere, redând conținutul prevederilor normelor legale, dar fără a demonstra prin careva probe, încălcarea sau aplicarea eronată de către instanțele de judecată a normelor legale aplicabile speței.

În contextul prevederilor art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 14 decembrie 2021 și a expediat-o participanților la proces la 14 martie 2022 (f.d. 70, 71, vol. III), astfel, recursul declarat la data de 11 mai 2022, este în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Prin prisma art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, la 26 mai 2022 instanța de recurs a comunicat intimaților recursul, informând despre necesitatea depunerii referinței.

Prin referința din 30 iunie 2022, Comisia Electorală Centrală a solicitat respingerea recursului ca fiind inadmisibil.

Până la data examinării recursului alte referințe în adresa instanței nu au parvenit.

Examinând temeiurile recursului declarat de Avdeev Valentina, reprezentată de avocatul Cebanaș Alexandru, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul ca inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Avdeev Valentina, reprezentată de avocatul Cebanaș Alexandru, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurentei cu soluția pronunțată de instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432, alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către

instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a recunoaște recursul declarat de Avdeev Valentina, reprezentată de avocatul Cebanaș Alexandru, ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Avdeev Valentina, reprezentată de avocatul Cebanaș Alexandru, împotriva deciziei din 14 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Victor Burduh

Galina Stratulat